

Prava hrvatska misao. Smotra za politiku i knjigu. Izlazi prvoga i petnaestoga svakoga mjeseca. Izdavatelj i odgovorni urednik Dinko Politeo. Upravu vodi g. Ante Polić. Godina I. Broj 1. 1. siečnja 1903. Ciena: Za cielu godinu 12 kruna, za pô godine 6 kruna; za tri mjeseca 3 krune; za mjesec krunu. Svaki broj napose 60 para. Uredništvo i uprava nalazi se u Medulićevoj ulici br. 2. U Zagrebu. Tisak C. Albrechta (Jos. Witasek). v. 8°. 44 str.

To je najnovije glasilo čiste stranke prava in je naperjeno proti »Hrvatski misli«, ki je po izreku urednika nove smotre »per eminentiam« nagodbena. V vodilnem članku 1. številke razpravlja urednik smotre o »programu iz leta 1894.«, katerega je sklenila hrvaška zedinjena opozicija, stoječ na temelju državnega prava in narodnega načela, in po katerem hoče z vsemi zakonitimi sredstvi delati na to, da se narod hrvaški, ki stanuje v Hrvaški, Slavoniji, Dalmaciji, na Reki z okrajem, v Medjumurju, Bosni, Hercegovini in Istri zediniti v eno samostalno državno telo v okviru habsburške monarhije, ter podpirati z vso silo tudi prizadevanje bratov Slovencev, da se tudi slovenske dežele pridružijo temu državnemu telesu. — II. Istotako bode delala zedinjena opozicija, da se uredi kraljevina Hrvatska kot pravna država ustavno in svobodno, tako da bode narod po svojih zastopnikih v vseh vejah državnega življenja po načelih parlamentarne vladavine vršil v hrvaškem »saboru« zakonodavno oblast sporazumno s kraljem. Na čelu parlamentarne vlade stoji ban kraljevine Hrvatske. III. Posle, skupne celi monarhiji, ki izvirajo iz pragmatične sankcije, bode reševala kraljevina Hrvatska, ravnopravno kraljevini Ogrski z ostalimi deželami Njegovega Veličanstva. IV. Delovala bode vobče, da se ustava, svoboda in zakonita neodvisnost kraljevine Hrvatske oživotvorijo z vsemi zakonitimi sredstvi, naposebej s svobodoumnim izbornim redom, s pravico združevati se in shajati se ter s svobodo vesti, govora in tiska. V. Provedenje tega programa se poverjava eksekutivnemu odboru, ki more dovoliti sodelovanje v tem delu tudi drugim rodoljubom, četudi niso članovi stranke.

Urednik »Prave hrv. misli« razpravlja potem o tem, da priznava program edino ime za narod, ki stanuje v Hrvaški, Dalmaciji, Slavoniji, Reki, Medjumurju, Bosni, Hercegovini in Istri, in to je hrvaški narod. V drugič trdi, da je vse zemljišče od Drine do morja in na jugu do Bojane hrvaško. Za program so Dalmacija, Hrvaška, Slavonija, Istra in Herceg-Bosna integralni del hrvaške države. — Hrvaško državno pravo in narodno načelo se raztezava na Hercegovino, Bosno in Dalmacijo ter Istro, kakor na Hrvaško in Slavonijo. To je prava narodna in državna hrvaška misel, ne nagodbena. Nobene druge misli ne sme biti v hrvaških zemljah. Hrvaška misel skriva eno misel in odtod važnost hrvaškega imena. Ta program torej razumeva pod hrvaško državo vse hrvaške dežele, navedene v programu. Oživotvorjenje tega programa reši Hrvaško in ne dovoli, da bi jo pogoltnila katerakoli druga državna misel. Borba za državno pravo pa ne sme odvracati od teženj za gospodarskim blagostanjem. Ali v ime gospodarskih koristi ne sme se napustiti borba za oživotvorjenje hrvaških idealov. Prva zahteva je torej, da se ne smejo nobeni časoviti slogi na ljubav pojmovi motiti, niti situacija prepletati. Ena stranka mora imeti eden program, eno misel. — To je vse prav lepo, samo če bi se ta program dal zvršiti!

Drugi članek je »Hrvatski jezik i hrvatska književnost«. Kaj je mislil pisatelj, ko je napisal vrstico: »To su zemlje, kojima su prošli seleći se arijevc i Napoleonove vojske; Skiti i Sarmati kao i skandinavski čo-

pori; Byzantinci, Turci i Nihilisti s poslednjimi »Nihilisti«, ne umem. V »Galeriji« slika izdajatelj dve ličnosti pravaške stranke: drja Šandorja Breščenskega in Evgenija Kumičića. Slednjič razpravlja v »Listku« o različnih stvareh.

Časopis priporočamo onim, ki se hočejo поблиže seznaniti s težnjami čiste pravaške stranke hrvaške.

R. Perušek.

»Vienac«. Uredništvo »Vienca«, tega najstarejšega hrvaškega beletrističnega lista, ki ga je dozdaj izdajala »Matica Hrvatska«, sta prevzela z novim letom znana slovstvenika hrvaška gg. Ksaver Šandor Gjalski in dr. M. Dežman-Ivanov. Dosedanje številke, ki so izšle pod novim uredništvom, se reprezentujejo v vsakem oziru prav ugodno. List bode prinašal zdaj poleg navadnih ilustracij tudi umetniške priloge v barvotisku. Razen tega ima »Vienac« prilogo, v kateri bodo izhajala v prevodu najznamenitejša dela moderne literature. Cena listu je ostala stara. Upravo je prevzela »Dionička tiskara« v Zagrebu. Uredništvo se nahaja v Dalmatinski ulici br. 13.

»Luč«. Kakor se nam javlja, začne z dnem 1. marca t. l. izhajati v tiskarni Janka Dujaka v Sisku nova književna smotra »Luč« s prilogama »Djevojačko srce« in »Gospojinsko ogledalo«. Iziti ima vsakega četrtletja po en zvezek. Izdajatelj in urednik smotre bo g. Šandor Lovašen. Naročnina znaša za celo leto 8 K, posamezni zvezki stanejo 2 K.

Българска събирка, мѣсечно списание за книжнина, исторически и общественни знания. — V Sofiji izhaja letos že deseto leto ta literarno-znanstvena revija, ki jo urejuje St. Bobčev. Med njenimi leposlovnimi sotrudniki se odlikujejo Kir. Hristov, Iv. Arnaudov, Iv. Vazov; seveda odmeva v prošlem letu v njih pesmih šipčenska slavnost. Smotra dela v dodatku reklamo za ruske liste, n. pr. za »Njivo« in za ruska leposlovna ter tudi znanstvena dela; v »letopisu« sledi za Bolgarijo na prvem mestu Rusija. Vse to kaže, kako blizu je Bolgarom Rusija.

Dr. Fran Ilešič.

»Slavjanski vek« je prinesel v svoji 60. številki sliko in životopis gospoda dr. Ljudevita Jenka, ustanovitelja in predsednika »Ruskega kružka« v Ljubljani. Spominja pa se tudi zaslug gospe Terezine dr. Jenkove za ustanovitev »Ruskih kružkov«, katerih imamo zdaj petero, in sicer razen v Ljubljani še v Idriji, v Celju, v Trstu in v Gorici. V ravno tisti številki »Slavjanskega veka« nahajamo prevod Blaž Potočnikove pesmi »Kdor ima srce« in Cegnarjeve »Rojakom«. Prevod je oskrbel N. Novič.

»Slovanski Obzor«. V Pragi je začel izhajati pod navedenim naslovom nov tednik, ki ima približno tisti smoter kakor »Slovanský Přehled«. Izdajatelj in urednik je g. Jaroslav Rozvoda. List stane za celo leto 20 K, za pol leta 10 K, za četrt leta 5 K. Posamezne številke se dobivajo po 50 h. Redakcija in administracija: Praga, Reznická ul. č. 1a. (parter).

Splošni pregled

Jaroslav Vrchlický, ta čudovito plodoviti, svetovnoznani pesnik češki je praznoval dne 16. februarja svoj petdeseti rojstni dan. Čehi so se primerno spominjali tega dne, a spominjali so se ga spoštljivo tudi drugi narodi, da, celo